

Druge jame so tudi okol Mosta (Sv. Lucije), mislim, da ne bilo bi slabo, ako bi Tominci gosp. dr. Schmidel-na prosili, da bi enkrat, ko pride na Kras, tudi na Tominsko poskočil, geognoziško ogledavat tamošne kraje. Al naj bi šel naš gosp. Dežman, kustos ljubljanskega muzeja, jih pregledat. — Ko se gré iz Tomina na Most se vidi, poprej ko se v majhno vas Modrej pride, velika pečina „Pod ključem“; na sredi nje je železen klep, kamor so v starih časih, ko je dolina še pod vodo bila, čolne privezovali, pridši iz Bučenice in iz Sela. Modrej na levi, Modrejce na desni strani Soče ste dve stare vasi, in tamošni prebivavci pravijo, da tamo je ležalo staro mesto Noreja. Sem celó slišal, da pri oranju njiv so tam že večkrat stare reči: železno orodje, kamne itd. našli. To bi bilo kaj za našega gosp. prof. Terstenjaka.

Drug zanimiv kraj Tominskega so Nemške rovte (Deutschgereuth), dve vasi blizo krajske granice na izhodu. Prebivavci so prišli, kot naselniki, iz Tirolskega ob časih nemškega cesarja Maksimiliana I.

Stanovavci tū terdijo svoje stare šege; med seboj govorijo svoj lasten jezik, ki je mešanica iz nemškega in slovenskega, in kterega ne razume, kdor ni njih rodovine; skor v vsaki besedi imajo š; zajcu, postavim, pravijo špringelc ali hauše; kolovrat je hašpelj, voda je baušer itd.; z drugimi ljudmi govorijo pa tudi slovenski, š se pa vedno sliši *).

Ob prvih časih svoje naselbine so imeli nekatere privilegije: imenovali so se plemeniti (žlahni), smeli so svobodno loviti (jagati), oroženi biti, in desetina pri njih ni bila taka, kakor pri drugih. Alčasoma so jim tominski grofi te pravice odvzeli. Ivan.

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Rusi porabijo vsako leto veliko ledú pri svojem gospodarstvu. Vsako pijačo hladijo radi z ledom, uživajo radi vledene sladčice, ki se skoz celo poletje na ulicah na prodaj ponujajo, in pijó ne le ledéno vodo, ledéno vino, ledéni ól, temuč tudi ledéni čaj, v kterega, namesti sladkora, devajo kosčike ledú. Njih kratko pa grozno vroče poletje bi pokvarilo vse njih jedila, ako bi jim zima obilo ledú ne ponudila, s kterim poleti varujejo jélo in pílo gnjilobe. Ledéni hram (klet) mora tedaj na Rusovskem skor vsaka hiša imeti, v mestih ravno tako kakor na kmetih. V Petrogradu samem je blizo 10.000 tacih hramov. Za vsak hram se potrebuje kakih 50 voz ledú; mesarji, ribčarji, kvasarji pa imajo tako prostorne hrame, da po več sto voz ledú va-nj gré. Posebno veliko ledú pa potrebujejo olarije in žganjarije, tako, da se smé rěči, da naj manj 500.000 voz ga samo za nje iz Neve vsako leto izvozijo.

Nevini led je navadno poldrugi do 2 vatelja debel, sekajo ga na enakomerne štirivoglate kose. Ko leží na snegu, je lepo zelen, terd, brez razpok. Mikavno je viditi, kadar ga lomijo kakor skale v velikem rudniku.

V hramih skladajo en kos na družega, na obéh stranéh pa ga zložé v velike zidove. V tem ledénem zidovju napravijo potem omare in police, kamor postavljajo meso, mleko itd. Tako ravnaajo z ledom pri velicih dobro gleštanjih gospodarstvih. Navadna národna šega pa je, velike kose ledú nametati v hram, potem ga z betom razbiti na drobno in ga po vsih kotih terdo zatla-

*) Na Tominskem pravijo šivarici (Schneiderin) škinja; — namesti govoriti rečejo večidel marnjati. Ste li te besedi naše? (Marnjati, marnovati je znana slovenska beseda; „škinja“ še nismo slišali. Vred.) Pis.

čiti. Na to vižo ostane led še bolj stanoviten, ker zdobljeni kosci kmali spet zamerzajo skup.

Otoki Neve, na kterih je petrogradsko mesto sozdano, so zlo plitvi; tako da nobena hiša ne stoji višje kakor za 12 do 14 čevljev nad navadnim stanjem morja. Če se tedaj Neva ob povodnjih za 15 čevljev naraste, je že celo mesto pod vodó, — če pa se voda vzdigne za 30 do 40 čevljev, potopí celo mesto. Zaliv finskiškega morja se razteguje s svojo naj večjo daljavo naravnost od Petrograda proti sončnem zahodu, od ktere strani žugajo naj huji viharji, ki tedaj valove morja naravnost v mesto ženó.

Ker pa se Neva ravno pri Petrogradu v morje izteka, žene svojo vodo ravno unim morskim valovom nasprot, — vsak si lahko misli, v kakošni nevarnosti je Petrograd, ako zadene sila morja s silo Neve skup. Nadloga povodnji je tū nepopisljiva. Še so v žalostnem spominu tisti dnevi leta 1824 mesca listopada, ko je Petrograd potopljen bil. Huje povodnji, kakor te, niso doživeli še Petrogradčani; po vsih ulicah se na hišah še zde vidijo znamenja, kako visoko je prikripela voda. Skozi oknja je derla v višje hiše, in veliko majhnih lesenih je polagoma vzdignila od tal, da so plavale kot barke Noetove po Nevi. Po visocih drevesih, na ulicah zasajenih, so sedele cele trope ljudi, kakor vrabci, ki prehitani od valovja, so zbežali na drevje. Naj huje je pa to bilo, da nihče ni mislil, da mestu tolika nevarnost žuga, ker brez posebnega šuma in hruma se je razlila voda po njem 17. listopada. Veliko hiš je še le drugi dan se poderlo, ko je povodinj jenjevala. Se vé da silne močirnosti ni bilo po nobeni viži iz hiš spraviti, in da je potem veliko ljudi zbolelo in so se izcimile hude kužne bolezni, ki so terpele več tednov. (Konec sledí.)

Starozgodovinska drobtinčica.

V fari Černomeljski nad selom Rožancem je neka sloka ali žlota obdana s kamnitim gričem tako, da se le od juga v njo prispeti zamore. V dnu na steni, ki je proti izhodu obrnjena, je sledeči napis:

DIM

PPP. AELII. NEPC S. E.
PROCVLVS. E. FIRMINVS.
PRO. SALV. VASVORVMOV.

Misliti bi se tedaj smelo, da so imenovani trije rimski vojskovodji v boju proti Slovanom s svojimi vojaki v beg pognani, v tem kraji skrivši se, si življenje rešili in naj večemu božanstvu Perunu v zahvalo za-se in za svojih rešenje ta spominek postavili. Kobe.

Nove slovenske bukve.

„Oče naš in deset božjih zapoved“, razložil Alban Stole, poslovenil Anton Oliban. V Ljubljani natisnil in založil Jožef Blaznik.

Ni davnej, kar smo priporočili bukvice z enakim naslovom, ki jih je poslovenil gosp. Malavašič. Danes priporočamo gosp. Olibanove, velike hvale vredne. „Pa, kako to, da dva gospoda sta se lotila enih bukve? — bo marsikdo vprašal, ki obéh bukvic ni vidil — si bote pač ena drugi navskriž“. Al temu odgovorimo, da ni tako. Omenjene knjižici nimata druge enakosti, kakor da obé imate edini naslov „Oče naš“, in da obé ste poslovenjene, al una je po dr. Anibasu, ta po dr. Stolcu, v uni (Malavašičevi) je popisana ena povest, ki seže od začetka do konca bukvic in je razdeljena na več oddelkov, kterih zapopadek se vjema s prošnjami Očenaša, — ta (Olibanova) je polna malih povestic in naukov, ki spadajo v 5 prvih očenašnih prošinj, v deset bežjih zapoved in v še več družih premišlje-